

Gibanje MLADI RAZISKOVALCI KOROŠKE

(Področje: Interdisciplinarno področje)

TESTIRANJE KOZMETIKE NA ŽIVALIH IN POSLEDICE NJENE UPORABE

Avtorji: Timotej Žvikart
Klavdija Vrbač
Lara Kotnik

Mentorica: Živa Pečoler, prof. biol. in kem.

Leto izdelave: maj 2020

Šola: Osnovna šola Šentjanž pri Dravogradu

ZAHVALA

Iskrena hvala mentorici Živi Pečoler za strokovno pomoč in spodbudo pri nastajanju raziskovalne naloge. Zahvaljujemo se ji za vse nasvete in vzpodbudne besede.

Hvala tudi učiteljici slovenščine, Lilijani Ladri, ki je lektorirala našo nalogu.

Zahvala gre tudi našim staršem, ki so nam pri nastajanju naloge ves čas stali ob strani.

IZJAVA O AVTORSKEM DELU

Mentorica Živa Pečoler s podpisom izjavljam, da je raziskovalna naloga *Testiranje kozmetike na živalih in posledice njene uporabe*, avtorsko delo učencev Timoteja Žvikarta, Klavdije Vrbač in Lare Kotnik.

Hkrati izjavljam, da je naloga, ki smo jo oddali v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Mentorica: Živa Pečoler

Šentjanž pri Dravogradu, 20. 5. 2020

POVZETEK

Glavni cilj naloge je bil, da bi ugotovili, katera kozmetika se testira na živalih in kakšne posledice to testiranje pusti na živalih.

Proučili smo literaturo, spletne vire, obiskali bližnje drogerije ter izvedli anketo med naključnimi anketiranci.

S pomočjo spletnih virov smo poiskali podjetja, ki svoje kozmetike ne testirajo na živalih, ter njihove izdelke poiskali tudi v bližnji drogeriji.

Rezultati naše raziskave so pokazali, da skoraj tri četrtine ljudi ni pozornih na to, da so izdelki testirani na živalih, sicer pa bi v večini globalno prepovedali testiranje na živalih.

Med našim raziskovalnim delom smo odkrili, da se kozmetika na živalih testira praktično skoraj vedno. S pomočjo različne literature smo poskušali ugotoviti, kaj bi lahko naredili, da bi testiranje, in posledično trpljenje živali, zmanjšali.

Z našo nalogo želimo seznaniti ljudi s posledicami testiranj na živalih ter jim predstaviti druge možnosti testiranj.

Ključne besede: živali, testiranje, kozmetika, posledice

ABSTRACT

The main goal of our research was to figure out which cosmetics are tested on animals, and what are its consequences.

We've studied literature, online resources, we've visited nearby drugstores and surveyed random respondents.

With the use of online resources, we've searched for nearby companies that don't test their cosmetics on animals and searched for their products in nearby drugstores.

A survey questionnaire showed that almost three-quarters of people do not pay attention to animal-tested products but most of them would ban animal testing globally

During our research, we have found out that cosmetics are very often animal-tested. With the help of various literature, we tried to figure out what could be done to reduce testing, and consequently animal testing.

With the help of our research, we want to acquaint people with animal testing, its consequences and introduce them to other testing options.

Key words: animals, testing, cosmetics, consequences

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	9
1.1 NAMEN	10
1.2 CILJI.....	10
1.3 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE	10
1.4 HIPOTEZE.....	10
1.5 STRATEGIJA DELA.....	11
2. TEORETIČNI DEL	12
2.1.1 Kaj so poskusi na živalih	12
2.1.2 Začetki poskusov (testiranj) na živalih	12
2.1.3 Namen testiranj na živalih.....	13
2.1.4 Najpogosteje žrtve poskusov	13
2.2 DEJSTVA O TESTIRANJU NA ŽIVALIH	14
2.3 NAČINI TESTIRANJA NA ŽIVALIH.....	14
2.4 ZAKAJ SE KLJUB MNOGIM DRUGIM, BOLJ VARNIM ALTERNATIVAM, KOZMETIČNI IZDELKI ALI NJHOVE SESTAVINE ŠE VEDNO TESTIRajo NA ŽIVALIH?	15
2.5 “ČRNI TRG” PONAREJENIH KOZMETIČNIH IZDELKOV	16
2.5.1 Kaj nam “črni trg” kozmetičnih izdelkov nudi?	16
2.5.2 Ali so ponaredki zdravju nevarni in kako jih prepoznati?	17
2.6 PODJETJA, KI SVOJIH IZDELKOV IN NJIHOVIH SESTAVIN NE TESTIRajo NA ŽIVALIH	18
2.7 PODJETJA, KI SVOJE IZDELKE ALI NJIHOVE SESTAVINE TESTIRajo NA ŽIVALIH	18
2.8 KAKO LAHKO SAMI PRIPOMOREMO K PREPREČITVI TESTIRANJ NA ŽIVALIH	18
2.9 KAKO VEMO, ČE JE BIL IZDELEK TESTIRAN NA ŽIVALIH ALI NE.....	19

2.10 ALI KOZMETIKA VIŠJIH CENOVNIH RAZREDOV SVOJE PRODUKTE TESTIRA NA ŽIVALI?.....	19
2.10.1 Katere pogoje mora izpolnjevati kozmetika, da spada v višji cenovni razred?	19
3. METODE DELA	21
3.1 RAZISKOVALNI VZOREC	21
3.2 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV	21
3.2.1 Anketni vprašalnik	21
4. REZULTATI IN UGOTOVITVE	22
5. DISKUSIJA.....	29
6. ZAKLJUČEK	31
7. LITERATURA	32
8. PRILOGE.....	36

KAZALO SLIK

Slika 1: Začetek testiranja kozmetike na živalih.....	13
Slika 2: Testiranja na zajcih.....	15
Slika 3: Laboratorij namenjen izvajanju testiranj in proizvodnji ličil	177

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Ali ste pri nakupu kozmetike pozorni na to, ali je izdelek testiran na živalih?....	22
Grafikon 2: Ali vam je pri nakupu pomembna cena?	23
Grafikon 3: Ali veste, kaj je črna lista?.....	23
Grafikon 4: Kaj vam je pri nakupu kozmetike najbolj pomembno?.....	24
Grafikon 5: Če bi imeli možnost globalno prepovedati testiranje kozmetike na živalih, ali bi to podprli?	25
Grafikon 6: Ali mislite, da se tudi v Sloveniji zlorabljo živali za namene kozmetične industrije?.....	25
Grafikon 7: Ali večkrat posegate po kozmetičnih izdelkih nižjih cenovnih razredov izven EU, ki so dostopni na spletnih straneh: Aliexpress, Wish, Ebay ...?	26
Grafikon 8: Ali bi uporabljali naravno kozmetiko iz rastlinskih sestavin, ki ni testirana na živalih?.....	27
Grafikon 9: Ali poznate oznako za "cruelty free" izdelke? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.	28
Grafikon 10: Ali podpirata izdelavo lokalno izdelanih pripravkov v kozmetične namene? ...	28

1 UVOD

Dandanes skoraj ni več ženske (tudi nekaj moških), ki ne bi imela svoje toaletne torbice napolnjene s kozmetiko. Premalokrat pa se zavedamo, kaj vse je potrebno, da pridemo do končnega produkta – kozmetičnega izdelka. To je bil tudi povod za našo odločitev, da to témo bolj podrobno raziščemo.

V želji po tem, da ljudem in sebi prikažemo resnico o testiranju kozmetike na živalih, smo zbrali ogromno podatkov, ki vam jih predstavljamo v tej nalogi.

Proizvodnja kozmetike za sabo pušča zelo veliko negativnih posledic in vseh skoraj ni mogoče predstaviti, zato smo se odločili podrobnejše raziskati za nas najbolj bolečo posledico proizvodnje kozmetike, tj. testiranje na živalih.

Brez olepšav smo zapisali, kaj vse morajo živali pretrpeti, da je izdelek varen za našo uporabo.

Naša naloga je posvečena vsem živalim, ki so trpele in še vedno trpijo zaradi zlorab kozmetične industrije, in pa seveda vsem vam, dragi bralke in bralci. Upamo, da vam bo rezultat našega dela odprl nov pogled na izbiro uporabe kozmetike.

1.1 NAMEN

Namen naše naloge je raziskati, katera podjetja kozmetiko testirajo na živalih in kakšne posledice pustijo testiranja na živalih. Hkrati pa želimo ljudi osvestiti o posledicah testiranja na živalih in predlagati, kako lahko sami pripomorejo k zmanjšanju trpljenja živali ter jim ponuditi seznam izdelkov, ki niso testirani na živalih in so jim dostopni v bližnji drogeriji.

1.2 CILJI

- Razširiti naše znanje o posledicah testiranja kozmetike na živalih.
- Osvestiti ljudi o podjetjih, ki svojo kozmetiko testirajo na živalih.
- Ljudem pomagati najti izdelke, ki niso testirani na živalih in so jim dostopni v bližnji drogeriji.

1.3 RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

- Katera podjetja kozmetiko testirajo na živalih in kakšne posledice to pušča na živalih?

1.4 HIPOTEZE

- H1** Le kozmetika, testirana na živalih, je primerna za osebno nego oziroma uporabo.
- H2** Testiranje sestavin kozmetičnih izdelkov živalim povzroča alergijske reakcije in jim pusti trajne posledice.
- H3** Kozmetika višjih cenovnih razredov sestavin svojih izdelkov ne testira na živalih.
- H4** Kozmetični ponaredki se testirajo na živalih.
- H5** Ljudje pri nakupu niso pozorni na to, ali je izdelek testiran na živalih.

1.5 STRATEGIJA DELA

1. Postavitev raziskovalnega vprašanja
↓
2. Iskanje in pregled obstoječe literature
↓
3. Oblikovanje hipotez
↓
4. Načrtovanje dela
↓
5. Anketiranje
↓
6. Analiza ankete
↓
7. Terensko delo – popis izdelkov na 'beli listi'
↓
8. Analiza terenskega dela
↓
9. Analiza rezultatov in diskusija
↓
10. Potrditev/ zanikanje hipotez
↓
11. Zaključek

2. TEORETIČNI DEL

2.1 POSKUSI NA ŽIVALIH

2.1.1 Kaj so poskusi na živalih

Poskusi na živalih (vivisekcija) so različne metode, pri katerih se za biomedicinski razvoj uporablja žive živali

(<http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=3849&lang=slv&prip=rul:21611:d1>).

Namen teh poskusov je priti do ugotovitev, kako na živali vpliva uporaba določene kozmetike (tudi čistil in zdravil) in kakšne posledice to pušča na njih. Cilj je dosežen, ko lahko proizvajalec potrošniku na trgovskih policah ponudi varen izdelek, primeren za uporabo. Zavedati pa se moramo posledic, ki jih testiranja pustijo na živalih.

2.1.2 Začetki poskusov (testiranj) na živalih

Testiranje na živalih sega najmanj v čas 5. st. pr. n. št. (slika 1). Kljub omejitvam prepovedi testiranj živali še vedno množično umirajo v laboratorijih.

Že od starih Egipčanov naprej predvsem ženske (moški v manjšem obsegu) posegajo po kozmetičnih izdelkih. Zaradi številnih nevšečnostih in po želji za bolj varno kozmetiko so le-to začeli testirati na živalih.

V 17. stoletju je francoski filozof in matematik Rene Descartes trdil, da živali nimajo zavesti, zato ne morejo imeti ne čustev ne namena v življenju. Verjel je, da živali nimajo duše in se razlikujejo od človeka ter da so nerazmišljajoči stroji. Njegova teorija o živalih kot o nečutečih in nerazmišljajočih strojih je bila z odobravanjem sprejeta v raziskovalnih krogih, saj je raziskovalce etično in moralno odvezovala vsakršne krivde za zlorabo in trpljenje živali. Odiranje in seciranje živih živali, ki so jih z žeblji pribili na deske, je predstavljalo strašne muke za počasi umirajoča bitja. Četudi bi takratni raziskovalci žeeli ublažiti bolečine živalim, to ne bi bilo mogoče, saj je bila anestezija kot sredstvo omame prvič uporabljena šele v 19. stoletju.

Slika 1: Začetek testiranja kozmetike na živalih

(Vir: <https://radiostudent.si/znanost/frequenza-della-scienza/živali-v-poskusih>)

2.1.3 Namen testiranj na živalih

Namen testiranj na živalih je od začetka bilo raziskovanje samega telesa, predvsem vidnega živca, kasneje pa so že začeli izvajati poskuse na živalih zaradi številnih nevšečnosti in po želji za bolj varno in "čisto" kozmetiko.

Glavni namen poskusov so bile medicinske raziskave, raziskave in razvoj zdravil, izobraževanje, pridobivanje osnovnih bioloških znanj in testiranje toksičnosti kemikalij, produktov in zdravil.

2.1.4 Najpogostejše žrtve poskusov

Glodavci so skupina sesalcev, ki predstavljajo več kot 80 % zlorabljenih živali za namen poskusov na živalih – bele miši (59 %) in podgane (17 %), sledijo jim še živali z nestalno telesno temperaturo, kot so ribe, dvoživke in plazilci ter ptiči in še drugi sesalci (ovce, prašiči, koze, govedo, konji, osli).

Skupno število vseh živali, zlorabljenih za eksperimentalne in druge znanstvene namene v Evropski Uniji, presega 12 milijonov (statistični podatki iz leta 2010).

2.2 DEJSTVA O TESTIRANJU NA ŽIVALIH

Prepoved testiranja na živalih je v Evropsko unijo prišla, oz. se uveljavila leta 2004, z njo pa tudi določilo, da se noben kozmetični izdelek, ki so ga testirali na živalih, ne sme prodajati na evropskem tržišču. Kljub temu nekatere države zakonsko še vedno dovoljujejo in zahtevajo takšna testiranja in tako se takšni izdelki še vedno pojavljajo na tržišču. Različna podjetja se preko Europe cosmetics, Evropske komisije ali samostojno že trudijo razložiti, zakaj testiranja na živalih niso potrebna za zagotavljanje varnosti uporabe izdelkov. Podjetja, ki še vedno testirajo na živalih, prejmejo seveda ogromno negativnih komentarjev, vendar jih ti kljub temu ne odvrnejo od tega, da bi ne mučili živali. Za povrhu vsega pa za testiranje enega izdelka plačajo okoli 4 milijone evrov.

2.3 NAČINI TESTIRANJA NA ŽIVALIH

Poznanih je 13 različnih načinov testiranj na živalih v laboratorijih. Najpogostejši in najstarejši način se imenuje **testiranje smrtne doze** pod oznako LD50.

Test se najpogosteje izvaja tako, da v grlo živali vstavijo cevko, skozi to potem vbrizgajo strupeno snov.

LD50 se množično uporablja za testiranje toksičnosti kozmetike, čistil, pesticidov, zdravil in uničevalcev plevela.

Ostali načini za izvedbo testiranj smrtne doze so še: injiciranje, prisilno vdihavanje hlapov ter nanašanje snovi na kožo živali.

Drugi najpogostejši način testiranja na živalih pa se imenuje **“Draize”**, kjer gre za vrsto testa, ki se uporablja za draženje oči in kože. Poteka tako, da naravnost v oko živali nanesejo kemično snov. Za poskuse so najpogosteje uporabljeni zajci (slika 2), saj njihove oči tvorijo zelo malo solz, ki bi sicer sprale snovi iz oči. Za test draženja kože žival pobrijejo in ji na golo kožo nanesejo snov (kemikalijo) ter spremljajo proces. Živali med testiranjem nikoli ne prejemajo nikakršnih protibolečinskih sredstev, saj bi lahko ta ovirala rezultate testiranj. V primeru, da žival testiranje preživi, je potem usmrčena.

Slika 2: Testiranja na zajcih

(Vir: <https://centerforahumaneconomy.org/staging/3779/>)

2.4 ZAKAJ SE KLJUB MNOGIM DRUGIM, BOLJ VARNIM ALTERNATIVAM, KOZMETIČNI IZDELKI ALI NJHOVE SESTAVINE ŠE VEDNO TESTIRajo NA ŽIVALIH?

Ameriška organizacija za zaščito živali PETA je objavila videoposnetek ene od prostovoljk, ki je bila priča dogajanju v ameriškem podjetju za uvažanje in skladiščenje primatov, ki jih nato prodajo laboratorijem. Ko je bil video objavljen, so podjetje obtožili za 25 kršitev Zakona o zaščiti živali.

Zanimivo je dejstvo, da danes poznamo ogromno alternativ testiranju na živalih. Nekatere naj bi človeške bolezni in odzive predvidele celo bolj natančno kot testiranja na živalih. Nekateri znanstveniki so tako že proučili razne beljakovinske membrane, ki so narejene tako, da reagirajo enako, kot bi reagirala človeška koža. Sicer pa je ena od alternativ tudi koža mrtvih ljudi. Zelo učinkovite bi bile tudi računalniške simulacije in pa umetno vzgojena tkiva. V veliko pomoč so tudi molekularna biologija, biokemija in izsledki že opravljenih testov. Nekateri strokovnjaki pa so mnenja, da bi se lahko na primer barve za lase testirale na ljudeh, seveda prostovoljcih, saj gre za popolnoma neboleča testiranja.

PETA je po objavi na svoji spletni strani napisala: "Tetovaža na njenih prsih, številka 1005158, je postala še bolj vidna, ko so ji, najverjetneje zaradi stresa v skrbništvu pri Primate

Žvikart, T., Vrbač K., Kotnik L. Testiranje kozmetike na živalih in posledice njene uporabe,
Raziskovalna naloga. OŠ Šentjanž pri Dravogradu. 2020.

Products (PPI), začele odpadati dlake." (PPI je podjetje, ki uvaža in skladišči primate, nato pa jih proda laboratorijem.)

Od leta 2013 v EU ni več mogoče tržiti kozmetičnih izdelkov, ki bi bili v kakršnikoli obliki testirani na živalih, medtem ko prve ideje izhajajo že iz leta 1993. Pred prepovedjo testiranja kozmetičnih izdelkov na živalih v letu 2004 so v EU opravili 8998 testiranj.

Leta 2008 se je to število zmanjšalo na 1510. Za vzpodbudo uporabe alternativ testiranju na živalih je Evropska komisija namenila okoli 238 milijonov evrov. Raziskave naj bi podpirala še naprej.

2.5 “ČRNI TRG” PONAREJENIH KOZMETIČNIH IZDELKOV

2.5.1 Kaj nam “črni trg” kozmetičnih izdelkov nudi?

Vedno več znanih osebnosti ustvarja svoje blagovne znamke kozmetike, ki pogosto niso dostopne vsem ljudem. Nekateri ljudje so v tem videli odličen zaslužek ter začeli izdelovati kozmetične ponaredke, ki se prodajajo na “črnem trgu”, saj gre za ilegalno prodajo. “Črni trg” ponarejenih kozmetičnih izdelkov nam ponuja pestro ponudbo vseh produktov, ki so med ljudmi zelo priljubljeni.

2.5.2 Ali so ponaredki zdravju nevarni in kako jih prepoznati?

Ponaredki kozmetičnih izdelkov so zdravju zelo nevarni. Laboratorijski testi so pokazali, da so v ponaredkih pogosto strupene kemikalije, vključno s cianidom (simptomi zastrupitve s cianidom so glavobol, omotica, zmedenost, bruhanje in krči, ob visoki koncentraciji pa lahko povzroči smrt) in celo človeškim urinom. Sestavine ponaredkov maskar in črtal za oči ter rdečil za ustnice vsebujejo toksične koncentracije kemikalij in drugih škodljivih snovi, kot so arzen, živo srebro in svinec. Omenjene snovi lahko povzročajo alergijske reakcije, kot so draženje kože, otekanje, izpuščaji in opeklime, kot tudi dolgotrajne zdravstvene težave. Poleg tega se ponarejena kozmetika pogosto proizvaja v umazanih in nehigieničnih laboratorijih (slika 3). Prepoznavna je po manj kvalitetnih embalažah. Trgovci se večkrat poigrajo z napisimi, logotipi in drugimi malenkostmi, ki izdelek ločijo od originala, vendar moramo zelo natančno pogledati, da opazimo omenjeno razliko.

Slika 3: Laboratorij namenjen izvajanju testiranj in proizvodnji ličil

(Vir: <https://urbanitte.wordpress.com/2017/11/03/fake-make-up/>)

2.6 PODJETJA, KI SVOJIH IZDELKOV IN NJIHOVIH SESTAVIN NE TESTIRajo NA ŽIVALIH

Vsa podjetja, ki svojih izdelkov ali pa posameznih sestavin ne testirajo na živalih, so navedena na tako imenovani "beli listi" kozmetičnih izdelkov. Vsak kozmetični izdelek, ki ni testiran na živalih, mora imeti na embalaži logotip zajčka, saj ta jamči, da izdelek ni bil testiran na živalih. Z nakupom kozmetičnih izdelkov, ki niso testirani na živalih, lahko podpremo "cruelty free" kozmetiko.

Kar nekaj takšnih izdelkov nam je dostopnih po cenovno ugodnih cenah. Npr. spletna stran Ličila.si je ena izmed redkih slovenskih spletnih strani, ki ponuja izključno "cruelty free" kozmetiko, tj. kozmetiko, ki ni testirana na živalih.

Stopili smo tudi v kontakt s Tuš drogerijo. Prosili smo jih, da nam na seznamu kozmetike, ki ni testirana na živalih, označijo tiste znamke, ki so na voljo v njihovi drogeriji.

Cruelty free znamke, ki so na voljo v Tuš drogeriji: *Dr. Scheller, Farmacevtici Dottor Ciccarelli (Cera di Cupra), Frosch, Kozmetika Afrodita, Olival, Saponia, Weleda, Essence.*

2.7 PODJETJA, KI SVOJE IZDELKE ALI NJIHOVE SESTAVINE TESTIRajo NA ŽIVALIH

"Črna lista" kozmetičnih izdelkov je lista, ki prikazuje imena znamk podjetij, ki svoje izdelke testirajo na živalih. Dokument je javno dostopen.

V drogerijah, kot sta DM in Tuš drogerija, nam je na razpolago presenetljivo veliko izdelkov s »črne liste«. Med njimi tako najdemo številne izdelke znanih blagovnih znamk, kot so Nivea, Maybellin New York, Max Factor, L’Oreal in še mnoge druge.

2.8 KAKO LAHKO SAMI PRIPOMOREMO K PREPREČITVI TESTIRANJ NA ŽIVALIH

Tudi sami lahko na različne načine pripomoremo k preprečitvi testiranj na živalih. Ena od možnosti je, na primer kupovanje izdelkov, ki svojih sestavin ne testirajo na živalih. Zaradi

vedno manjše prodaje in zanimanja za izdelke, testirane na živalih, bi bila podjetja sčasoma prisiljena opustiti takšna nehumana dejanja. S tem bi tudi pokazali sočutje do živali in tako preprečili njihovo nepotrebno trpljenje in prezgodnjo smrt.

Obstaja pa tudi peticija proti tovrstnemu mučenju živali, ki jo je ustvarila oz. pripravila Evropska koalicija za ukinitve poskusov na živalih (ECEAE).

2.9 KAKO VEMO, ČE JE BIL IZDELEK TESTIRAN NA ŽIVALIH ALI NE

Nikoli ne moremo z gotovostjo trditi, da izdelek ni bil testiran na živalih. Lahko, da izdelek ni bil testiran na živalih, testirana pa je bila morda sestavina v izdelku ali več sestavin.

Redki izdelki in prav tako njihove sestavine, ki niso bile testirane na živalih, so posebej označeni z enim od certifikatov ali napisom, da izdelek in njegove sestavine niso bili testirani na živalih.

2.10 ALI KOZMETIKA VIŠJIH CENOVNIH RAZREDOV SVOJE PRODUKTE TESTIRA NA ŽIVALI?

Nikakršna skrivnost ni, da znamke, ki za svoje produkte zaračunavajo po petdeset in več evrov na izdelek, še vedno testirajo na živalih. Ameriška neprofitna in neodvisna organizacija za zaščito živali PETA je objavila seznam znamk, ki še vedno testirajo na živalih. Ker pa je testiranje po večjem delu sveta prepovedano, podjetja plačujejo za to, da se njihovi izdelki testirajo na Kitajskem, kjer je to zakonsko še vedno dovoljeno.

2.10.1 Katere pogoje mora izpolnjevati kozmetika, da spada v višji cenovni razred?

V ZDA že kar nekaj časa delijo kozmetiko na “drugstore” kozmetiko in “high-end” kozmetiko. Tako imenovana “drugstore” kozmetika je vsa kozmetika, ki nam je dostopna v drogerijah po zmernih cenah, medtem ko med “high-end” kozmetiko spada kozmetika, ki ni dostopna v drogerijah. Najpogosteje gre za kozmetiko znanih osebnosti. V Sloveniji takšne

Žvikart, T., Vrbač K., Kotnik L. Testiranje kozmetike na živalih in posledice njene uporabe,
Raziskovalna naloga. OŠ Šentjanž pri Dravogradu. 2020.

delitve nimamo iz preprostega razloga, ker se v Sloveniji prodaja samo kozmetika v drogerijah. To sicer ne pomeni, da si Slovenci ne moremo kupiti dražjih ličil, pomeni pa, da kupljena ličila prispejo iz tujine oz. iz slovenskih e-trgovin. Ključ za delitev kozmetike v ti dve skupini je po navadi kvaliteta sestavin, sposobnost zabrisovanja, končni izgled na koži ... Nikoli pa v kriterij ni vključeno testiranje na živalih, zato smo to področje raziskali sami.

3. METODE DELA

3.1 RAZISKOVALNI VZOREC

Raziskovalni vzorec zajema zaposlene na Osnovni šoli Šentjanž pri Dravogradu ter naključne anketirance, ki so izpolnili anketo v elektronski obliki.

3.2 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV

S pomočjo literature smo zbrali podatke, ki se nanašajo na raziskovalni problem, in tako oblikovali anketni vprašalnik.

3.2.1 Anketni vprašalnik

Anketni vprašalnik je bil razdeljen na 3 sklope. V 1. sklopu smo želeli izvedeti, na kaj so potrošniki pazljivi pri nakupu kozmetike.

Drugi sklop se nanaša na to, koliko so anketiranci seznanjeni s testiranjem kozmetike na živalih.

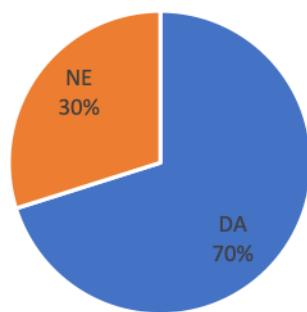
V zadnjem sklopu pa smo želeli izvedeti, v kolikšni meri so ljudje pripravljeni pomagati živalim, ki so žrtve testiranj.

4. REZULTATI IN UGOTOVITVE

Vseh anketirancev je bilo 77, od tega le en moški anketiranec. 43 anket je bilo izpolnjenih v elektronski obliki, 34 pa v pisni.

1. Vprašanje: Ali ste pri nakupu kozmetike pozorni na to, ali je izdelek testiran na živalih?

Ali ste pri nakupu kozmetike pozorni na to, ali je izdelek testiran na živalih?

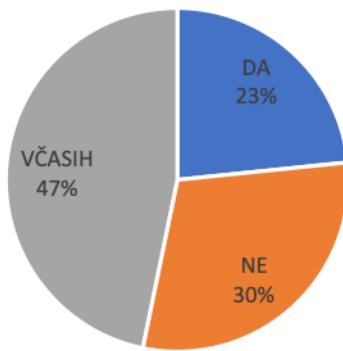

Grafikon 1: Ali ste pri nakupu kozmetike pozorni na to, ali je izdelek testiran na živalih?

Iz grafikona je razvidno, da je 70 % anketiranih pozornih na to, ali je izdelek testiran na živalih, 30 % anketirancev pa na to ni pozornih.

2. Vprašanje: Ali vam je pri nakupu pomembna cena?

Ali vam je pri nakupu pomembna cena?

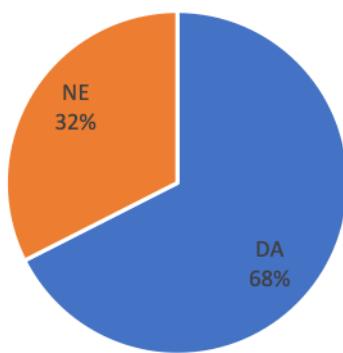

Grafikon 2: Ali vam je pri nakupu pomembna cena?

Iz grafikona je razvidno, da je le dobrim 23 % ljudi pomembna cena, 30 % ljudem pri nakupu kozmetike cena ni pomembna, 47 % ljudi pa občasno pogleda na ceno.

3. Vprašanje: Ali veste, kaj je 'črna lista' kozmetičnih izdelkov?

Ali veste, kaj je črna lista?

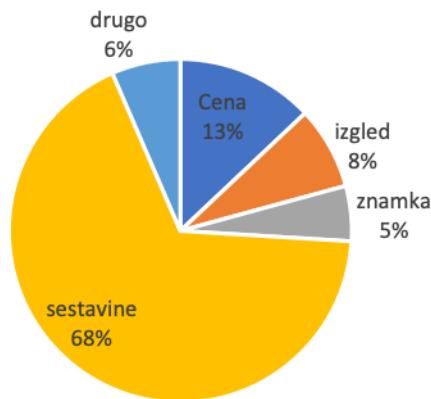

Grafikon 3: Ali veste, kaj je črna lista?

Skoraj 68 % anketirancev ve, kaj pomeni 'črna lista' kozmetičnih izdelkov, 32 % anketirancev pa tega ne ve.

4. Vprašanje: Kaj vam je pri nakupu kozmetike najbolj pomembno?

Kaj vam je pri nakupu kozmetike najbolj pomembno?

Grafikon 4: Kaj vam je pri nakupu kozmetike najbolj pomembno?

Od 77 prejetih odgovorov je 10 anketirancev (kar predstavlja 13 %) odgovorilo, da jim je najbolj pomembna cena, šestim (7,8 %) anketirancem je najbolj pomemben izgled, štirim (5,2 %) anketirancem je najbolj pomembna znamka in kar 52 (67,5 %) anketirancem so najbolj pomembne sestavine. 5 (6,5 %) anketirancev pa se za odgovor ni natančno opredelilo (izbrali so odgovor »drugo«, vendar niso navedli, kaj).

5. Vprašanje: Če bi imeli možnost globalno prepovedati testiranje kozmetike na živalih, ali bi to podprli?

Če bi imeli možnost globalno prepovedati testiranje
kozmetike na živalih, ali bi to podprli?

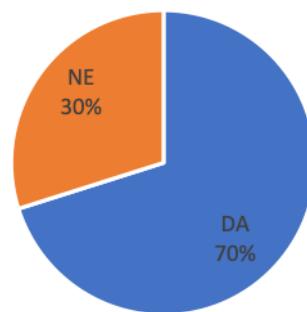

Grafikon 5: Če bi imeli možnost globalno prepovedati testiranje kozmetike na živalih, ali bi to podprli?

94 % anketirancev bi globalno prepovedalo testiranje kozmetike na živalih, 6 % anketirancev pa se je opredelilo z odgovorom »ne vem«.

6. Vprašanje: Ali mislite, da se tudi v Sloveniji zlorabljajo živali za namene kozmetične industrije?

Ali mislite, da se tudi v Sloveniji zlorabljajo živali za
namene kozmetične industrije?

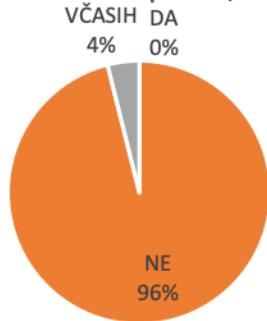

Grafikon 6: Ali mislite, da se tudi v Sloveniji zlorabljajo živali za namene kozmetične industrije?

Kar 70 % anketirancev meni, da se tudi v Sloveniji zlorabljajo živali za namene kozmetične industrije, 30 % anketirancev pa pravi, da ne.

7. vprašanje: Ali večkrat posegate po kozmetičnih izdelkih nižjih cenovnih razredov, ki so izdelani izven EU, dostopni na spletnih straneh: Aliexpress, Wish, Ebay ...?

Ali večkrat posegate po kozmetičnih izdelkih nižjih
cenovnih razredov, ki so izdelani izven EU, dostopni na
spletnih straneh: Aliexpress, Wish, Ebay ...?

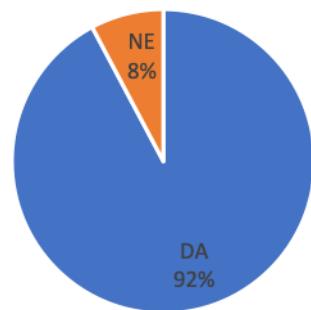

Grafikon 7: Ali večkrat posegate po kozmetičnih izdelkih nižjih cenovnih razredov izven EU, ki so dostopni na spletnih straneh: Aliexpress, Wish, Ebay ...?

Skoraj nihče od anketiranih (96 %) ne posega po kozmetičnih izdelkih nižjih cenovnih razredov. Takih anketirancev, ki občasni posegajo po izdelkih nižjih cenovnih razredov, je le peščica, t.j. 4 %.

8. Vprašanje: Ali bi uporabljali naravno kozmetiko iz rastlinskih sestavin, ki ni testirana na živalih?

Ali bi uporabljali naravno kozmetiko iz rastlinskih sestavin,
ki ni testirana na živalih?

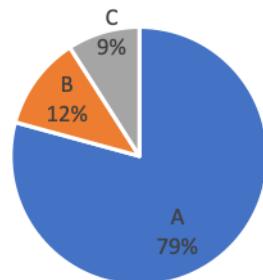

Grafikon 8: Ali bi uporabljali naravno kozmetiko iz rastlinskih sestavin, ki ni testirana na živalih?

Kar 92 % anketirancev bi uporabljalo kozmetiko iz rastlinskih sestavin, ki ni testirana na živalih, preostalih 8 % anketirancev pa takšne kozmetike ne bi uporabilo.

9. Vprašanje: Ali poznate oznako za »cruelty free« izdelke?

Ali poznate oznako za "cruelty free" izdelke? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

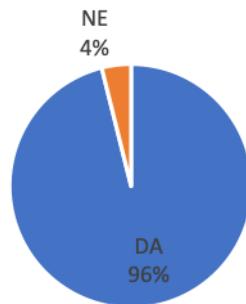

Grafikon 9: Ali poznate oznako za "cruelty free" izdelke? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

Dobra četrtina anketirancev (79 %) je izbrala pravilni logotip za »cruelty free« izdelke, 21 % anketirancev pa je izbralo napačen logotip (12 % logotip B in 9 % logotip C).

10. vprašanje: Ali podpirate izdelavo lokalno izdelanih pripravkov v kozmetične namene?

Ali podpirate izdelavo lokalno izdelanih pripravkov v kozmetične namene?

Grafikon 10: Ali podpirata izdelavo lokalno izdelanih pripravkov v kozmetične namene?

Večina anketirancev, kar 96 %, podpira izdelavo lokalno izdelanih pripravkov v kozmetične namene. Anketirancev, ki tega ne podpirajo, je 4 %.

5. DISKUSIJA

V anketnem vzorcu so bile v večji meri zastopane ženske, saj je bil med 77 anketiranimi le en moški anketiranec.

Raziskali smo, ali so potrošniki pri nakupu pozorni, če je izdelek testiran na živalih. Skoraj tri četrtine anketiranih pravi, da so pozorni na to in bi tudi uporabljali kozmetiko iz rastlinskih sestavin, ki ni testirana na živalih.

Prvo hipotezo smo tako ovrgli, saj večina anketirancev (92 %) meni, da je kozmetika iz rastlinskih sestavin, ki ni testirana na živalih, primerna za uporabo.

Večina anketirancev, kar 96 %, podpira izdelavo lokalno izdelanih pripravkov v kozmetične namene. Dobra četrtina anketirancev (79 %) je tudi izbrala pravilni logotip za »cruelty free« izdelke. Skoraj 68 % anketirancev ve, kaj pomeni 'črna lista' kozmetičnih izdelkov. Slaba polovica anketiranih pri nakupu gleda na ceno, ostali polovici cena ne predstavlja velikega pomena. 67,5 % anketirancev pravi, da so jim pri izbiri kozmetike najbolj pomembne sestavine. Skoraj nihče od anketiranih (4 %) pa ne posega po kozmetičnih izdelkih nižjih cenovnih razredov.

Glede na dobljene rezultate anketiranci v veliki meri menijo, da bi morali globalno prepovedati testiranje kozmetike na živalih.

Drugo hipotezo, ki pravi, da testiranje sestavin kozmetičnih izdelkov živalim povzroča alergijske reakcije in jim pusti trajne posledice, smo potrdili. Živali med testiranjem nikoli ne prejemajo nikakršnih protibolečinskih sredstev, saj bi lahko ta ovirala rezultate testiranj. V primeru, da žival testiranje preživi, je potem usmrčena.

Tretja hipoteza se ni potrdila. Kozmetika višjih cenovnih razredov sestavin svojih izdelkov ne testira na živalih. Težko pa je vedeti, kaj za posameznika predstavlja kozmetika višjega cenovnega razreda.

V četrtri hipotezi smo predvidevali, da se kozmetični ponaredki testirajo na živalih. To hipotezo smo potrdili. Glavni cilj ponaredkov je dobiček, manj je pomembna varnost

potrošnika, zato nas ne preseneča dejstvo, da kozmetične izdelke in njihove sestavine raje testirajo na živalih, kot pa da bi poiskali druge, alternativne rešitve.

V peti hipotezi smo predvidevali, da ljudje pri nakupu niso pozorni na to, ali je izdelek testiran na živalih. Hipoteza se ni potrdila, saj so skoraj tri četrtine (70 %) anketiranih na to pozorne. Presenečeni pa smo bili nad dejstvom, da so vsi zelo veliki nasprotniki testiranja kozmetičnih izdelkov na živalih.

S pomočjo analize ankete smo spoznali, da je bil naš dvom o osveščenosti ljudi o tej témi upravičen, zato upamo, da bo naša naloga pripomogla k večji osveščenosti ljudi na tem področju.

6. ZAKLJUČEK

Že mnogo let nazaj so ljudje izvajali številne poskuse na živalih, da bi obvarovali sebe pred različnimi zastrupitvami, izpuščaji ali drugimi tegobami, ki so posledica uporabljanja kozmetike oz. njihovih sestavin. Za nekatere ljudi je to pomenilo nov začetek v svetu kozmetike, medtem ko je za druge to pomenilo mučenje ter trpljenje nedolžnih živali.

Ravno to pa je tudi razlog, da smo se odločili raziskati to tematiko. Sami smo pri nakupu pozorni na to, da izberemo kozmetiko, čistila in druge proizvode, ki niso testirani na živalih.

Ugotovili smo, da so v večjem delu sveta testiranja na živalih že prepovedana, vendar še vedno obstaja veliko podjetij, ki testiranja izvajajo. Med nastanjem naše naloge smo se začeli še bolj zavedati, kakšno moč ima denar nad ljudmi, saj so za njega pripravljeni storiti marsikaj in marsikomu odvzeti pravico do življenja. Kljub temu da se z živalmi še vedno ne ravna prav, smo ugotovili, da se je v preteklosti z njimi ravnalo še veliko huje.

Menimo, da obstaja ogromno drugih neškodljivih alternativ, vendar pa se kljub temu še vedno množično testira na živalih.

Zavedamo se, da s to nalogo ne bomo preprečili globalnega testiranja na živalih, vemo pa, da je ključ do uspeha v majhnih korakih.

V upanju, da bi ljudje začeli v čim večjem številu podpirati živalim prijazne izdelke, smo v naši nalogi predstavili tudi znamke podjetij, ki svojih izdelkov ne testirajo na živalih. Na ta način bi ljudem olajšali nakup in skrajšali čas pri iskanju izdelkov z 'bele liste'. Podali smo večino znamk, ki so živalim prijazne, in pa seznam teh znamk, ki so na voljo v Tuš drogerijah.

Prepričani smo, da s to nalogo naše delo še ni končano, saj razmišljamo o nadaljevanju naše raziskave.

Za konec pa še misel: »*Bodite vi tista sprememb, ki si jo želite videti v svetu, saj bomo le tako lahko ljudje živeli v sožitju z živalmi.*«

7. LITERATURA

[1] Kaya Kamenarič, Zakaj se še vedno opravlajo testi na živalih, ko pa obstaja toliko alternativ
#video [elektronski vir]. [Ljubljana]: TSmedia, medijske vsebine in storitve, d.o.o. [3. mar. 2020;
13:18]

Dostopno na URL-naslovu: <https://siol.net/novice/svet/zakaj-se-se-vedno-opravlajo-testi-na-zivalih-ko-pa-obstaja-toliko-alternativ-video-458894>

[2] Avtor ni znan, Zakaj “črni trg” ponarejenih kozmetičnih izdelkov tako cveti? [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan]: Med.Over.Net. [3. mar. 2020; 13:45]

Dostopno na URL-naslovu: <https://style.over.net/zakaj-crni-trg-ponarejenih-kozmeticnih-izdelkov-tako-cveta/>

[3] I.H, V kozmetiki našli podganje iztrebke. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan]: Zurnal24 [3. mar. 2020; 13:45]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.zurnal24.si/slovenija/crna-kronika/v-kozmetiki-nasli-podganje-iztrebke-250382>

[4] Avtor ni znan, Nevarnost kupovanja ponarejenih kozmetičnih izdelkov na spletu. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan]: Safe.si. [3. mar. 2020; 13:45]

Dostopno na URL-naslovu: <https://safe.si/novice/nevarnosti-kupovanja-ponarejenih-kozmeticnih-izdelkov-na-spletu>

[5] Avtor ni znan, Kozmetika, ki ni testirana na živalih. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan]: Mestomladih.si. [5. mar. 2020; 17:15]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.mestomladih.si/studentski-podiplomski/clanki/kozmetika-ki-ni-testirana-na-zivalih/>

Žvikart, T., Vrbač K., Kotnik L. Testiranje kozmetike na živalih in posledice njene uporabe, Raziskovalna naloga. OŠ Šentjanž pri Dravogradu. 2020.

[6] Avtor ni znan, Poskusi na živalih. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan]: Vegan.si. [5. mar. 2020; 17:15]

Dostopno na URL-naslovu: <http://www.vegan.si/za-zivali/poskusi-na-zivalih/>

[7] C.T, Vam je pomembno, če so izdelki, katere kupujete, testirani na živalih? [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] Cajtng.net. [6. mar. 2020; 12:05]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.cajtng.net/vam-je-pomembno-ce-so-izdelki-katere-kupujete-testirani-na-zivalih/>

[8] Avtor ni znan, How much do makeup artists charge? [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] Thumbtack, Inc. [6. mar. 2020; 13:38]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.thumbtack.com/p/makeup-artist-prices>

[9] Avtor ni znan, Prepoved poizkusov na živalih je treba razširiti na ves svet. [elektronski vir]. [Ljubljana] Evropski parlament [19. feb. 2020; 13:51]

Dostopno na URL-naslovu:

<https://www.europarl.europa.eu/news/sl/headlines/society/20180216STO98005/prepoved-poizkusov-na-zivalih-je-treba-razsiriti-na-ves-svet>

[10] Avtor ni znan, Katera podjetja so živalim prijazna? [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] Žverce. [19. feb. 2020; 13:51]

Dostopno na URL-naslovu: <http://www.zverce.si/katera-podjetja-so-zivalim-prijazna>

[11] STA / S.S, V EU ni več mogoče tržiti na živalih testirane kozmetike. [elektronski vir]. [Bruselj] 24ur.com. [19. feb. 2020; 13:51]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.24ur.com/na-zivalih-testirane-kozmetike-na-trgu-v-eu-ne-bo-vec.html>

Žvikart, T., Vrbač K., Kotnik L. Testiranje kozmetike na živalih in posledice njene uporabe, Raziskovalna naloga. OŠ Šentjanž pri Dravogradu. 2020.

[12] Uredništvo, Testiranje kozmetike na živalih po svetu. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] Bodi eko. [19. feb. 2020; 13:51]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.bodieko.si/testiranje-kozmetike-na-zivalih-po-svetu>

[13] Avtor ni znan, Dejstva o testiranju kozmetike na živalih. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] GZS. [19. feb. 2020; 13:51]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.gzs.si/lepota-kozmetike/vsebina/Varnost-je-pomembna/Testiranje-na-%C5%BEivalih/Miti-o-testiranju-na-%C5%BEivalih>

[14] Diplomsko delo visokošolskega strokovnega študija. Uradni list Republike Slovenije št. 16/07 - uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP (2016)

Dostopno na URL-naslovu: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=95770>

[15] Špela Ocvirk, Barbara Lončarek, Poskusi na živalih. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] Arnes. [5. mar. 2020; 00:15]

Dostopno na URL-naslovu: <http://www2.arnes.si/~oscefk1s/0809/tacka/poskusinazivalih.pdf>

[16] Avtor ni znan, Experiments on Animals: Overview [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] Peta. [5. mar. 2020; 00:15]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.peta.org/issues/animals-used-for-experimentation/animals-used-experimentation-factsheets/animal-experiments-overview/>

[17] Andrea Šetina, Maja Jurtela, Teja Colja, Živali v poskusih. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] radiostudent.[5. mar. 2020; 00:15]

Dostopno na URL-naslovu: <https://radiostudent.si/znanost/frequenza-della-scienza/%C5%BEivali-v-poskusih>

Žvikart, T., Vrbač K., Kotnik L. Testiranje kozmetike na živalih in posledice njene uporabe,
Raziskovalna naloga. OŠ Šentjanž pri Dravogradu. 2020.

[18] Uredništvo, Recite ne proizvodom, ki so testirani na živalih. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] Bodi eko.[5. mar. 2020; 00:15]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.bodieko.si/recite-ne-proizvodom-ki-so-testirani-na-zivalih>

[19] Avtor ni znan, These Beauty Brands Are Still Tested on Animals. [elektronski vir]. [Kraj izida ni znan] Peta.[5. mar. 2020; 00:15]

Dostopno na URL-naslovu: <https://www.peta.org/living/personal-care-fashion/beauty-brands-that-you-thought-were-cruelty-free-but-arent/>

8. PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

ANKETA

Spoštovani,

smo Klavdija, Timotej in Lara, učenci devetega razreda OŠ Šentjanž pri Dravogradu in v šolskem letu 2019/2020 sodelujemo pri gibanju Mladi raziskovalci Koroške na témo **“Testiranje kozmetike na živalih”**.

Namen raziskave je ugotoviti, katera kozmetika se testira na živalih in kakšne so posledice njene uporabe ter ozvestiti ljudi o tej tematiki.

Anketa je anonimna. Zbrani podatki bodo obravnavani strogo zaupno in analizirani na splošno.
Uporabljeni bodo izključno za pripravo raziskovalnega dela.

Za vaše sodelovanje se vam prijazno zahvaljujemo!

Anketo rešite tako, da pri vsakem vprašanju obkrožite izbrano trditev.

Spol: M Ž

Starost: _____

1. Ali ste pri nakupu kozmetike pozorni na to, ali je izdelek testiran na živalih?

DA

NE

2. Ali vam je pri nakupu pomembna cena?

DA

NE

VČASIH

3. Ali veste, kaj je 'črna lista' kozmetičnih izdelkov?

DA

NE

Če ste označili z da, prosimo za kratko razlago.

4. Kaj vam je pri nakupu kozmetike najbolj pomembno?

cena izgled znamka sestavine drugo: _____

5. Če bi imeli možnost globalno prepovedati testiranje kozmetike na živalih, ali bi to podprli?

A Ne, želim, da so izdelki preverjeni in popolnoma varni, za živali pa mi je vseeno.

B Ne vem, mislim, da ima testiranje na živalih dobre in slabe plati.

C Da, saj se mi živali smilijo. Vem, da obstaja veliko drugih možnosti za testiranje kozmetike brez žrtev, ki bi trpele.

6. Ali mislite, da se tudi v Sloveniji zlorabljam živali za namene kozmetične industrije?

DA

NE

7. Ali večkrat posegate po kozmetičnih izdelkih nižjih cenovnih razredov, ki so izdelani izven EU, dostopni na spletnih straneh: Aliexpress, Wish, Ebay ...?

DA – izdelki so cenovno ugodni.

NE – cena ni vse.

VČASIH – cena in izgled me prepričata v nakup.

Če ste označili z da, prosimo za kratko razlago.

8. Ali bi uporabljali naravno kozmetiko iz rastlinskih sestavin, ki ni testirana na živalih?

- A Da. S tem bi zmanjšali trpljenje živali.
B Ne. Bolj zaupam laboratorijsko preverjeni kozmetiki, ki ni nujno naravnega izvora.

9. Ali poznate oznako za »cruelty free« izdelke? Obkrožite črko pred pravilnim odgovorom.

10. Ali podpirate izdelavo lokalno izdelanih pripravkov v kozmetične namene?

DA

NE